

"לא הביישן למד" גם לא העצלן...

הייתה המצוה להקריב בשלוש כתות, היה על כל אדם לזרז עצמו להיות מן הראשונים.

רואים שסימני הטהרה אינם סימן בעלמא, אלא הם מסמלים תכונות נפש שאותן ראוי להכניס לגוף שלנו, וכמו שהבאנו בשם הכלי יקר, למרות שאותן תכונות לא נמצאות בבעלי החיים עצמם, הן משפיעות על האוכל את הבשר. הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל הסביר שבהמות שאינן מעלות גרה מראות על עצלנות, וזה שייך בכל תחומי החיים, ובפרט בלימוד שכל כך חשובה החזרה, הגריסה והלעיסה החוזרת של כל סוגיה.

ואולי אפשר להוסיף את מה שנמצא על ידי החוקרים בשנים האחרונות, שלכל הבהמות הטהורות הקיבה מחולקת לארבעה חלקים, והאוכל עובר ארבע תהליכי פירוק שונים, וזה יתאים כסמל לדברי הגמרא שמופיעה גם כן בעירובין (נד:): ת"ר כיצד סדר משנה? משה למד מפי הגבורה, נכנס אהרן ושנה לו משה פרקו, נכנסו בניו (של אהרן) ושנה להם משה פירקו, נכנסו זקנים ושנה להן משה פירקו, נכנסו כל העם ושנה להן משה פירקו. נמצאו ביד אהרן ארבעה, ביד בניו שלשה וביד הזקנים שנים וביד כל העם אחד, נסתלק משה ושנה להן אהרן פירקו, נסתלק אהרן שנו להן בניו פירקו, נסתלקו בניו שנו להן זקנים פירקו, נמצא ביד הכל ארבעה, מכאן א"ר אליעזר חייב אדם לשנות לתלמידו ארבע פעמים וקל וחומר, ומה אהרן שלמד מפי משה ומשה מפי הגבורה, כך הדיוט מפי הדיוט על אחת כמה וכמה.

הלימוד צריך לעבור ארבע תהליכי עיבוד, כל קיבה של הבהמה הטהורה מפרקת בצורה שונה את האוכל, וכך כל חזרה על הלימוד מוסיף נופך חדש, הבנה חדשה על הנלמד. כל עיבוד וכל חזרה על הלימוד צריכה להיות כלימוד חדש,

הלימוד הראשון עשה את השפעתו, אך לא עליו בנויה החזרה, היא "קיבה נוספת", עיבוד מחדש של הסוגיה שמגיעה כבר אחרי "עיכול ראשוני". משה רבינו, אהרן ובניו זקני דור המדבר הקפידו על החזרה ארבע פעמים למרות שמשה קיבל את התורה ישירות מהקב"ה. כשרבי פרידא ראה שלתלמידו לא מספיקות ארבע פעמים הוא לימד אותו ארבע מאות פעם, וביום שהלימוד לא צלח גם אחרי כל מאות הפעמים, חזר לו ארבע מאות פעמים נוספות, וגם התלמיד מצידו, ישב, הקשיב ולמד עד שדברי התורה הובנו, עד שהדברים עוכלו, כי התורה היא החיים, וגם שפחד הוא שרבו ילך כי לרבי פרידא הזכות לחפש תלמיד אחר, הוא עצמו חייב להבין. העצלות היא מסמני הטומאה, והתורה — קדושה היא, לא נערב קדושה וטומאה, לא נכניס עצלות ללימוד, נעמול בלימוד ונחזור עליו "כי הם חיינו ואורך ימינו".

***שיחה מוקלטת על מידת העצלנות על ארבעת סוגיה, נמצאת בקול הלשון תחת הכותרת "מהי הגדרה לעצלנות?".**

ידוע הסיפור שמובא במסכת עירובין על רבי פרידא שהיה שונה לתלמידו ארבע מאות פעם את הלימוד עד שהיה התלמיד מביין. יום אחד נאלץ רבי פרידא לצאת לצרכי מצוה, וראה שגם אחרי ארבע מאות פעם התלמיד לא הבין, שאל אותו הרב מה קרה שהוא לא הבין גם אחרי ארבע מאות פעם, ואמר לו התלמיד שמרגע שידע שהרב יצטרך ללכת, איבד הוא את הריכוז ורק חשב שכל רגע הרב ילך ולכן לא הצליח להבין את הלימוד. אמר לו רבי פרידא שיכול הוא להרגע, וחזר לו על הלימוד ארבע מאות פעם מחדש. יצאה בת קול ואמרה לרבי פרידא שעל מסירותו זאת הניקו לו משמים את האפשרות לבחור האם מעדיף הוא שיוסיפו לו ארבע מאות שנות חיים או שיזכו הוא וכל דורו לחיי עולם הבא, ענה רבי פרידא שיזכו כולם לעולם הבא. ואמר הקב"ה "תנו לו זו וזו".

שאלו פעם את הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל: מובנת המעלה הגדולה של רבי פרידא, ואכן מגיע לו שכר על ההשקעה שלו בלימוד התורה, אבל מה עם התלמיד? הרי גם הוא יושב שם בלי להבין ולא התייאש למרות שנצרך למאות חזרות. ענה הרב קנייבסקי: "לתלמיד זה החיים הוא חייב לדעת, רב פרידא יכל לבחור תלמיד אחר..."

הכלי יקר בפרשתנו אומר שתכלית סימני הטהרה בבהמות ובחיות היא רפואת הנשמה, כי בעלי החיים שאין להם את הסימנים משקצים את הנפש הטהורה ומגרשים רוח טהרה וקדושה מן האדם, וכן מולידים אטימת השכל ותכונת האכזריות. ומבאר לדוגמה על החיות שיש בהן רק סימן טהרה אחד שזה מראה על תכונה שאין תוכו כברו כמדת הצבועים, ועל כן הפרסה שהיא לכאולה סימן טהרה, אצל החזיר היא מופיעה כסימן טומאה, שבפרסה זו הוא יכול להטעות הבריות ולהראות כאילו הוא כשר, וכן אצל הגמל והשפן והארנבת העובדה שהם מעלים גירה הוא סימן טומאה ולא טהרה. ואע"פ שאין הבהמות עצמן צבועות, מכל מקום אכילתן מולידה תכונה רעה זו בגוף האוכל, כי כל האוכלם יאשמו להיות מן הכתות הצבועים המראים את עצמם כשרים כמו עשיו וחבריו.

רש"י מפרש על הפסוק "והגמל כי מעלה גרה הוא" וגו' מעלה ומקיאה האוכל ממעיה ומחזרת אותו לתוך פיה לכתשו ולטחנו הדק וכו' שע"י הגרה האוכל נפשר ונמוח. ומסביר ר' חיים זצוק"ל בטעמא דקרא על פי הרעיון שהסימנים מבטאים תכונות – שהעצלן לא יעשה כן (יעלה גירה), ולכן סימן טהרה הוא. ובמסכת פסחים נאמר לגבי הקרבת קרבן הפסח, שהיו נכנסים לבית המקדש בשלוש כתות זו אחר זו, והכת השלישית נקראת כת עצלנית ופירש רש"י שנתעצלה להיות אחרונה. ולמרות שכך

הוא מפרש על הפסוק "והגמל כי מעלה גרה הוא" וגו' מעלה ומקיאה האוכל ממעיה ומחזרת אותו לתוך פיה לכתשו ולטחנו הדק וכו' שע"י הגרה האוכל נפשר ונמוח. ומסביר ר' חיים זצוק"ל בטעמא דקרא על פי הרעיון שהסימנים מבטאים תכונות – שהעצלן לא יעשה כן (יעלה גירה), ולכן סימן טהרה הוא. ובמסכת פסחים נאמר לגבי הקרבת קרבן הפסח, שהיו נכנסים לבית המקדש בשלוש כתות זו אחר זו, והכת השלישית נקראת כת עצלנית ופירש רש"י שנתעצלה להיות אחרונה. ולמרות שכך

